

Fredningsforslag i Syddjurs kommune

Kalø Vig ved Rodskov og Eskerød

Udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening, april 2014

Foto: Birgitte B. Ingrisch

Danmarks
Naturfredningsforening

Dato: 3. april 2014

Sagsbehandler i Danmarks Naturfredningsforening: Birgitte B. Ingrisch

Kontaktoplysninger: bbi@dn.dk eller tlf. 61691822

Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del
Retten i Randers
Nørregade 1, 1. sal
8900 Randers

Forslag til fredning af Kalø Vig ved Rodskov og Eskerod

Indholdsfortegnelse:

1. Baggrunden for forslaget	side 3
2. Fredningsforslagets afgrænsning	side 5
3. Beskrivelse af fredningsområdet	side 5
4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold	side 9
5. Forslag til fredningsbestemmelser	side 12

Bilag:

Bilag 1: Areal- og lodsejerliste

Bilag 2: Budgetoverslag

Bilag 3: Bemærkninger til budgetoverslaget

Bilag 4: Brev fra Naturstyrelsen til Syddjurs Kommune af 7. juni 2013 vedrørende Syddjurs Kommunes ansøgning om tilladelse efter Planlovens § 5 v til planlægning i kystnærhedszonen.

Bilag 5: Uddrag af debatoplægget Det blå bånd – Kalø Vig-området 2013, side 4-7.

Kortbilag:

Kortbilag 1: Fredningskort i 1:4.500 og oversigtskort i 1:25.000

Litteratur:

Betænkning om naturfredning I, Afgivet af den af Ministeriet for kulturelle anliggender under 23. november 1961 nedsatte3 Naturfredningskommission. Betænkning nr. 461, 1967

Geologisk set, Det mellemste Jylland. En beskrivelse af områder af national geologisk interesse. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1994

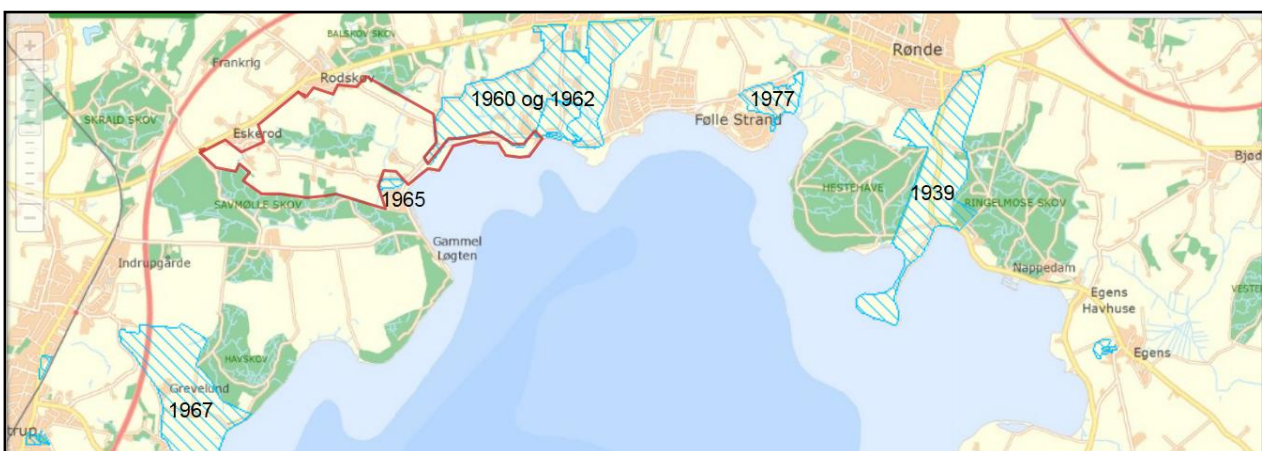
1. Baggrunden for forslaget

Danmarks Naturfredningsforening fremsætter hermed i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk.3, forslag til fredning af Kalø Vig ved Rodskov og Eskerød i Syddjurs Kommune, i alt ca. 277 ha.

Kommer man kørende østfra fra Rønde mod Århus, hvor Århusvej kortvarigt ændrer navn til Landevejen, og ser til venstre ud mod Løgten Bugt og Kalø Vig, så åbenbarer der sig et landskab med bløde bølgende bakker, småskove og klynger af huse, der trykker sig i landskabet og tillader udsigt de fleste steder hen over hustagene. Det er en udsigt, der har været forbipasserende forundt gennem flere hundrede år, og fortsat i dag nydes og påskønnes af folk på enen.

Allerede i 1950'erne var der planer om at frede en større del af kystlandskabet ud til Kalø Vig. Fredningsplanudvalget, som på naturområdet var en slags forløber for amterne, skrev således i 1960 i forbindelse med behandlingen af Ugelbølle-fredningen, der støder op til nærværende foreslåede fredningsområde, at "tyngdepunktet i fredningsplanen for Århusegnens nordlige del var områderne mellem Århus-Grenå landevej og kysten på strækningen fra Løgten til Ugelbølle. Man har her de store skove, der er åbne for gående færdsel samt de vide udsigter fra landevejen og de veje, som fører mod kysten, henholdsvis til skovene og ud over bugten til Mols. Hele dette område udgør i dets nuværende naturtilstand en naturpark af stor rekreativsværdi."

Disse planer om at beskytte hele kysten langs landevejen fra Ugelbølle i nord til Løgten og Studstrup i syd blev imidlertid aldrig gennemført i deres helhed. Øst for det foreslåede fredningsområde blev der, som antyder ovenfor, i 1960 og 1962 gennemført fredning af et større område syd for Ugelbølle Hoved for at bevare udsigten over Kalø Vig fra den tidligere hovedvej mellem Århus og Grenå. Ved Følle Strandgård, der ligger ved bunden af Følle Vig, blev en fredning gennemført i 1977 for at sikre udsigten fra vejen til Følle Strand over vigen og Kalø Gods jorder. Vest for det område, der nu foreslås fredet, ved Hjelmager og Grevelund blev der gennemført fredning af et større område i 1967. Grænsende op til det foreslåede fredningsområdes sydlige del ligger et mindre fredet område, Havhuse fra 1965. Denne fredning blev, ligesom de øvrige eksisterende fredninger, gennemført for at sikre landskabet og udsigten fra offentlig vej. Selve Kalø blev fredet allerede i 1938 på DN's foranledning for at forhindre at området blev gennemskåret af en større vej. Det aktuelle område ligger mellem Ugelbølle og Hjelmager, og når det ikke allerede er landskabeligt sikret gennem en fredning, er det sandsynligvis fordi der ikke tidligere har været konkrete og aktuelle trusler imod arealet.

Kortet viser de nævnte fredninger jævnt fordelt omkring det foreslåede fredningsområde, der er vist med rød streg.

Ændringer i dette forhold er baggrunden for, at Danmarks Naturfredningsforening (DN) nu rejser fredningssag for landskabet sydøst for landsbyerne Eskerod og Rodskov ud mod Løgten Bugt og Kalø Vig. Formålet er at sikre og på sigt forbedre den storslåede udsigt fra Landevejen over vigen uden at synet bremses eller forringes af tekniske anlæg, byggeri, beplantninger eller lignende.

Den helt aktuelle årsag til at foreningen besluttede en fredningssag netop nu er, at Syddjurs Kommune i forbindelse med Forslag til kommuneplan 2013 søgte om tilladelse hos Naturstyrelsen til planlægning for et større byudviklingsprojekt ved landsbyerne Eskerod og Rodskov inden for kystnærhedszonen ved Kalø Vig i Aarhusbugten. Ansøgningen omfattede ca. 400 ha. Dette afviste styrelsen imidlertid under henvisning til de store landskabsværdier, hvorefter kommunen reducerede projektet til kun at omfatte byggeri omkring de to landsbyer Eskerod og Rodskov. Styrelsen afviste herefter bebyggelse omkring landzonelandsbyen Eskerod, men accepterede at der planlægges for byudvikling på ca. 26 ha, i tilknytning til Rodskov under henvisning til, at denne landsby er delvist beliggende i byzone. Tilladelsen fra Naturstyrelsen blev givet efter planlovens § 5 v i henhold til Bekendtgørelse nr. 936 af 23. august 2011 om ansøgning og tilladelse til planlægning i kystnærhedszonen i yderområderne. Bestemmelsen gav kortvarigt 29 kommuner, herunder Syddjurs, status som udkantskommuner med særlige muligheder for planlægning inden for kystnærhedszonen. Umiddelbart efter Naturstyrelsens tilladelse til det stærkt reducerede byudviklingsområde blev den ovennævnte bestemmelse (Planlovens § 5 v) ophævet, så Syddjurs ikke længere har særlige muligheder for planlægning inden for kystnærhedszonen.

Nu er kommuneplanen for Syddjurs Kommune endeligt vedtaget, og desværre viser det sig, at kommunen har fastholdt stort set hele fredningsområdet som strukturplanområde med projektområder, rammeområder for boliger og perspektivområder der giver mulighed for langt mere byggeri end Naturstyrelsen tillod, og både ved Eskerod og Rodskov. Det understreger i høj grad behovet for en fredning af landskabet, som endegyldigt slår fast at uanset skiftende politiske vinde og lokalt pres, så er landskabsværdierne fra Landevejen og ud mod Kalø Vig beskyttet af fredning.

Gennemførelse af en fredning med det omfang, som DN foreslår, vil blandt andet have den konsekvens, at der er mulighed for yderligere byudvikling søværts Rodskov på knap 7 ha og ikke de 18-19 ha, som Naturstyrelsen har godkendt.

Formålet med den fredning, som DN foreslår, er at beskytte landskabet imod byggeri, anlæg og flerårige udsigtshæmmende afgrøder.

Kalø Vig set fra Ønbjergvej mod syd. Foto: Birgitte B. Ingris

2. Fredningsforslagets udstrækning og afgrænsning

Fredningsforslaget omfatter i alt ca. 277 ha. og strækker sig fra Landevejen i nordøst til Balslev Skovs sydvestlige grænse, men går uden om Rodskov. Herefter går grænsen i en lige linje ned og fanger den eksisterende fredning af Ugelbølle Hoved og følger dennes grænse til, hvor den slutter tæt på vandet. Alle arealer, som ikke allerede er fredet omfattes af denne fredning hen til Havhuse. Her løber fredningsgrænsen langs den lille fredning ved Hulbæk, videre ned langs sommerhusområdets vestside til skovgrænsen ved Savmølle Skov. Fredningsgrænsen løber herefter langs skovgrænsen op til Landevejen og følger denne østpå, men går uden om Eskerod.

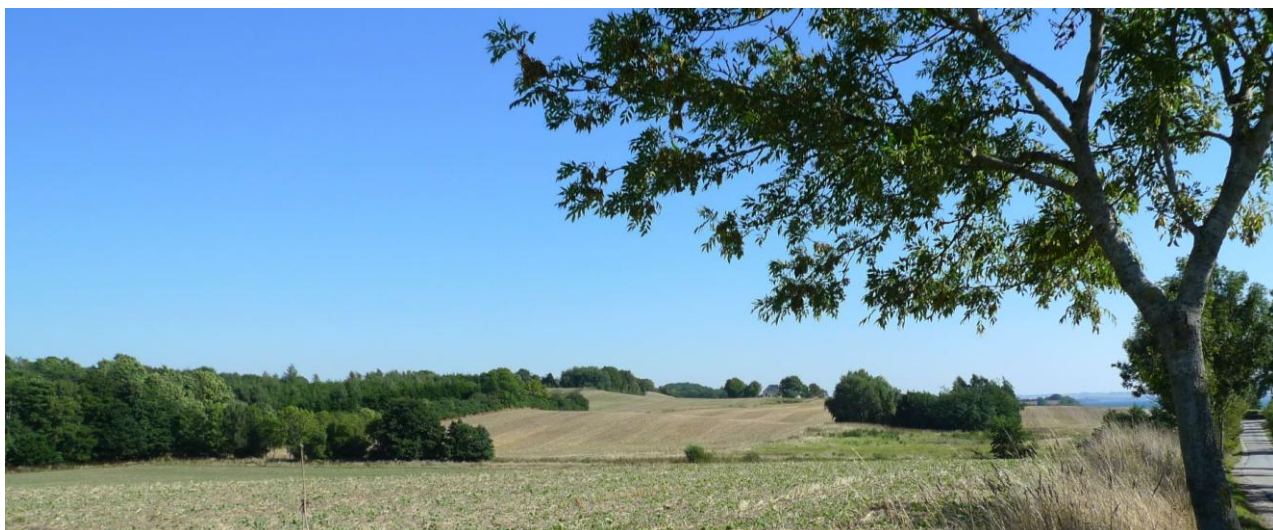
Fredningsforslagets afgrænsning fremgår endvidere af kortbilag 1.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

Landskabsformer og geologi

Området der foreslås fredet er som det meste af Danmarks dannet i slutningen af sidste istid. Det ligger på kanten af Molslandet, som betegner et større landskabsområde omfattende blandt andet Mols Bjerger, Helgenæs, Ebeltoft halvøen, og dele af Tirstrup Hedeslette. Området viser en glacial landskabsserie i tydelige og efter danske forhold meget storstillede terrænformer. Landskabsserien er dannet i tilknytning til den Østjyske Israndslinje sent i sidste istid. I det lavere terræn findes udstrakte områder med hævet havbund fra Stenalderen. Inden for fredningsområdet er der helt ude ved kysten således hævet havbund fra stenalderhavet¹.

Det er et meget kuperet kystlandskab med små landskabsrum vekslende mellem skov, landbrugsarealer og små bebyggelser. Store dele af området har god udsigt til bugten og dermed også god synlighed fra vandet. Kystlandskabet er sårbart overfor kystnær bebyggelse, der kan bryde de visuelle sammenhænge omkring vigene og mellem vandområdet og landområdet.

Kalø Vig set fra Ønbjergvej mod øst. Foto: Birgitte B. Ingris

¹ Geologisk set, Det mellemste Jylland. En beskrivelse af områder af national geologisk interesse. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1994.

Naturbeskyttelse

Rodskov Skov centralt i fredningsområdet har en meget fin naturtilstand ligesom de fleste moser, enge og strandenge mv. Dog er der på en del af strandengsarealet mellem Gl. Løgten Strandkro og vandet på matr.nr. 5 t Havhuse, Hornslet lavet opfyld og etableret græsplæne, så der ikke længere er strandeng, uanset at det fortsat er registreret som beskyttet strandeng.

Gl. Løgten Strandkro blev oprindelig opført som pakhus, og har en meget spændende historie. Mellem kroen og vandet ses det slåede græsareal. Fotos: Birgitte B. Ingrisch

Strandbeskyttelseslinje

Langs kysten ud mod Kalø Vig er der en 300 meter strandbeskyttelseslinje fra vandkanten ind i land, et areal på samlet 26,24 ha, dog med den undtagelse at sommerhusområdet Havhuse er friholdt. Formålet med strandbeskyttelseslinjen er at bevare de danske kyster så uberørte som muligt og at sikre de store natur- og landskabsværdier der er knyttet til kystzonen. Inden for strandbeskyttelseslinjen må der ikke opføres ny bebyggelse, laves terrænændringer, beplantes og lignende. Det er Naturstyrelsen der administrerer strandbeskyttelseslinjen og den forvaltes erfaringsmæssigt meget restriktivt.

Skovbyggelinje

Næsten hele det område, som foreslås fredet, er omfattet af skovbyggelinjen. For at sikre det frie udsyn til skovene og for at bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyrelivet forløber der en skovbyggelinje i en afstand af 300 meter fra skoven. Inden for skovbyggelinjen må der ikke placeres bebyggelse, skure, campingvogne og master. Skovbyggelinjen anses som den svageste af byggelinjerne i naturbeskyttelsesloven, og administreres erfaringsmæssigt ret lempeligt af kommunerne. Når der planlægges til byudvikling inden for skovbyggelinjen ser man meget ofte, at skovbyggelinjen ophæves eller reduceres. Dette er en afgørelse som ligger i Miljøministeriet og den kan ikke påklages.

Sø- og åbeskyttelseslinje

Der er mange beskyttede vandløb inden for fredningsområdet, men ingen som afkaster beskyttelseslinjer.

Fortidsmindebeskyttelseslinje

I fredningsområdets sydlige del op til Savmølle Skov uden for fredningsområdet er et areal på 0,08 ha, beliggende inden for beskyttelseslinjen omkring et fredet fortidsminde. Selve fortidsmindet ligger uden for fredningsområdet.

§ 3-beskyttelse

Inden for det fredede område er der både eng, strandeng, mose, søer og flere hundrede meter vandløb, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, samlet ca. 12,7 ha.

Naturbeskyttelsesloven har til hensigt at værne naturtyperne mod ændringer i deres naturnaturtilstand. Ønsker ejeren at foretage ændringer i et beskyttet naturareal, skal han søge om dispensation hos kommunen. Hittidig drift kan dog fortsætte, mens større ændringer som dræning, opfyldning, oprensning, omlægning eller tilplantning er forbudt. Det er heller ikke tilladt at sprøjte eller gøde medmindre man kan dokumentere at det er sket lovligt

tidligere. Det må i så fald ikke øges i omfang. Fredningen lægger op til at der uanset gødskningshistorik ikke længere gødes eller sprøjtes i de § 3-beskyttede områder.

Kysten set lige nord for Havhuse mod øst. Foto: Birgitte B. Ingrisch

Fredskov

Næsten hele skovarealet inden for det foreslåede fredningsområde er fredskov, samlet i alt 26,32 ha. Dette giver ikke i sig selv en beskyttelse af naturinteresserne, men sikrer alene at arealerne genplantes efter afdrift (med mulighed for visse undtagelser) og ikke overgår til anden anvendelse.

Naturpleje

Der er så vidt det er fredningsrejser bekendt ingen eksisterende naturplejeaftaler inden for det område, som foreslås fredet. Det er som hovedregel en fordel for de lysåbne naturområder, at der sker en afgræsning, som fastholder området lysåbent ved at tilgroning forhindres. Der er ikke med fredningen et krav om at de eksisterende naturområder plejes gennem græsning eller høslæt, så lodsejeren kan i princippet gøre som han plejer. Gennemføres fredningen får plejemyndigheden i medfør af fredningen imidlertid en mulighed for at gennemføre naturplejeprojekter hvis det vurderes nødvendigt for at et naturområde skal opretholdes i en god naturtilstand, hvis lodsejeren enten ikke vil eller kan stå for det selv.

Kulturspor

Overalt i fredningsområdet er der fredede jord- og stendiger. Et dige er en menneskeskabt vold af sten, jord eller tang. Digerne er lavet for at danne skel mellem sogne, ejerlav, marker og ejendomme eller for at holde kreaturer ude fra dyrkede arealer. Alle diger inden for fredningsområdet er beskyttet efter Museumslovens § 29 a og må ikke fjernes eller beskadiges. De fremgår af fredningskortet hvor de er vist med særlig signatur.

Der er ingen fredede fortidsminder på det areal, som foreslås fredet. Men ser man lidt længere øst på ved Kalø, så er der i de statslige skove på begge sider af middelaldervejdæmningen ud mod Kalø utallige oldtidshøje, stengrave mv. Da fredningsområdet må have haft samme potentiale som bosætningsområde som skovene ved Kalø, må det formodes, at der er masser af endnu ikke kendte fortidsminder i fredningsområdet samt overpløjede gravhøje på landbrugsjorden og i skovene ned mod vandet.

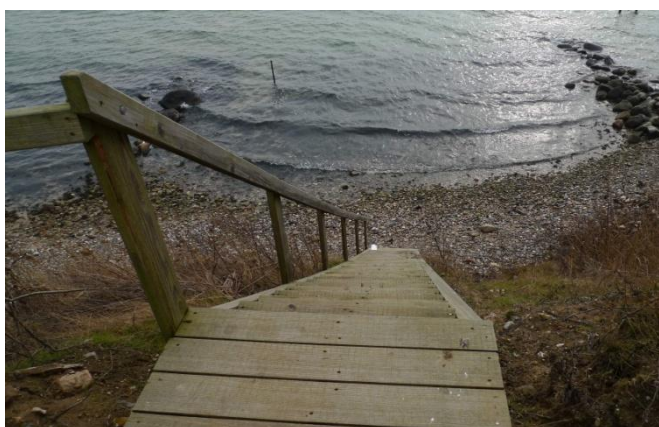

Kort fra Miljøportalen, arealinfo, med gravhøje og eksisterende fredninger markeret

Offentlighedens adgang

Der er generelt god adgang i fredningsområdet ad offentlige veje. Desuden findes der nogle få steder stier, som supplerer den adgang, som vejene giver.

Fredningen lægger her ud over op til, at der etableres sti et par steder hvor det vurderes, at der er et behov for det, for at områdets ekstensive rekreative muligheder og friluftsmæssige kvaliteter kan udnyttes endnu bedre end i dag. Det ene sted er i Rodskov Skov hvor der i den østlige del er en sti som i dag ender blindt, men som ved en kort forlængelse ender på den markante bakke Vilhelmshøj. Forslaget lægger op til, at der her etableres en opholdsplads og et par udsigtstiler for offentligheden. Det andet sted, hvor der foreslås ny sti, er i fredningsområdets østligste del. Her hæver terrænet sig højt ud mod vigen inden det stopper med en stejl skrænt ned mod stranden. Det foreslås at der etableres et trampespor tættest muligt på den østlige fredningsgrænse, så offentligheden får mulighed for at komme ned til stranden ad den eksisterende trappe, der i dag er forbeholdt campingpladsens gæster. De foreslåede nye stier fremgår af fredningskortet.

Th. Vilhelmshøj, som har potentiale til at blive et fantastisk udsigtspunkt, hvis lidt krat mellem træerne rykkes. Tv. Trappen ned mod vandet i fredningsområdets østligste del. Fotos: hhv. Ivi Christoffersen og Birgitte B. Ingrisch

Friluftsliv

Fredningsområdet støder op til et mindre sommerhusområde; Havhuse i fredningens sydlige hjørne og til et mindre sommerhusområde i fredningens østlige hjørne. I den østlige del, også uden for fredningsgrænsen, ligger desuden en mindre campingplads hvis rekreative arealer er beliggende inden for fredningen. Disse rekreative arealer er græsklædte og mod sydøst

forsynet med en trappe ned ad skrænten til stranden. Der lægges med fredningen op til at trappen kan bruges af offentligheden så mulighederne for at komme ned til vandet styrkes.

I fredningsområdets østlige del helt ned mod vandet ligger en p-plads med offentlige toiletter og en til ophalingsplads for joller. Arealet er ejet af Syddjurs Kommune, og med til at understøtte den rekreative anvendelse af området.

Natura2000-interesser

Der er ikke Natura2000-områder inden for det område, der foreslås fredet. Fredningen vurderes ikke at have nogen hverken negativ eller positiv effekt på Natura2000-områder uden for fredningsområdet.

DN har ikke kendskab til at der inden for fredningsområdet findes arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag 4.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Der er ingen eksisterende fredninger inden for fredningsområdet.

Fredningsforslaget støder i sydøst op til den eksisterende fredning for Havhuse fra 1965. Fredningen blev gennemført for at sikre udsigten fra offentlig vej.

Fredningsområdet støder i nordøst op til den eksisterende fredning ved Ugelbølle fra 1960 og 1962, som blev gennemført for at sikre udsigten fra Landevejen mod Kalø Vig.

Zonestatus

Hele det foreslåede fredningsområde ligger i landzone.

Kommuneplanforhold

Generelt

Næsten hele det område, som foreslås fredet, er udpeget som Landskabeligt interesseområde i kommuneplan 2013 for Syddjurs. Denne udpegning svarer til Århus Amts udpegning af særlig værdifulde landskaber og er højeste kategori.

Retningslinjer for landskabelige interesseområder:

Stk. 1. Inddragelse af arealer til formål, der kan skæmme landskabet, skal så vidt muligt undgås. Inden for de udpegede landskabelige interesseområder skal landskabshensyn tillægges særlig stor vægt.

Stk. 2. I landskabelige interesseområder skal byggeri og anlæg placeres og udformes under særlig hensyntagen til landskabet. Ikke-landbrugsmæssigt byggeri, større veje og større tekniske anlæg skal så vidt muligt undgås.

Hele det område der foreslås fredet ligger i Kystnærhedszonen. Af kommuneplan 2013 fremgår det, at

Retningslinjerne for kystnærhedszonen:

Stk. 1. Kystnærhedszonen skal som udgangspunkt friholdes for yderligere bebyggelse. Der må ikke udføres byggeri eller anlægsarbejde, som kan forringe kystens naturmæssige, landskabelige eller rekreative værdi.

Stk. 2. Der kan i princippet kun inddrages nye arealer til byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der foreligger en særlig planlægningsmæssig og/eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering.

Stk. 3. Planlægningen skal sikre offentlighedens adgang til kysten.

Stk. 4. Der kan kun i særlige tilfælde planlægges for bebyggelse og anlæg på land, som forudsætter inddragelse af arealer på søterritoriet eller særlig kystbeskyttelse. Undtaget er trafikhavneanlæg og anden overordnet infrastrukturanlæg.

En smal bræmme langs kysten er udlagt til biologisk spredningskorridor.

Der er drikkevandsinteresser på hele det areal, som foreslås fredet.

Et kig mod syd fra en sti i Rodskov Skov. Landskabet har en næsten mytisk karakter og virker mange steder som om det ikke har ændret sig i hundredvis af år. Foto: Ivi Christoffersen

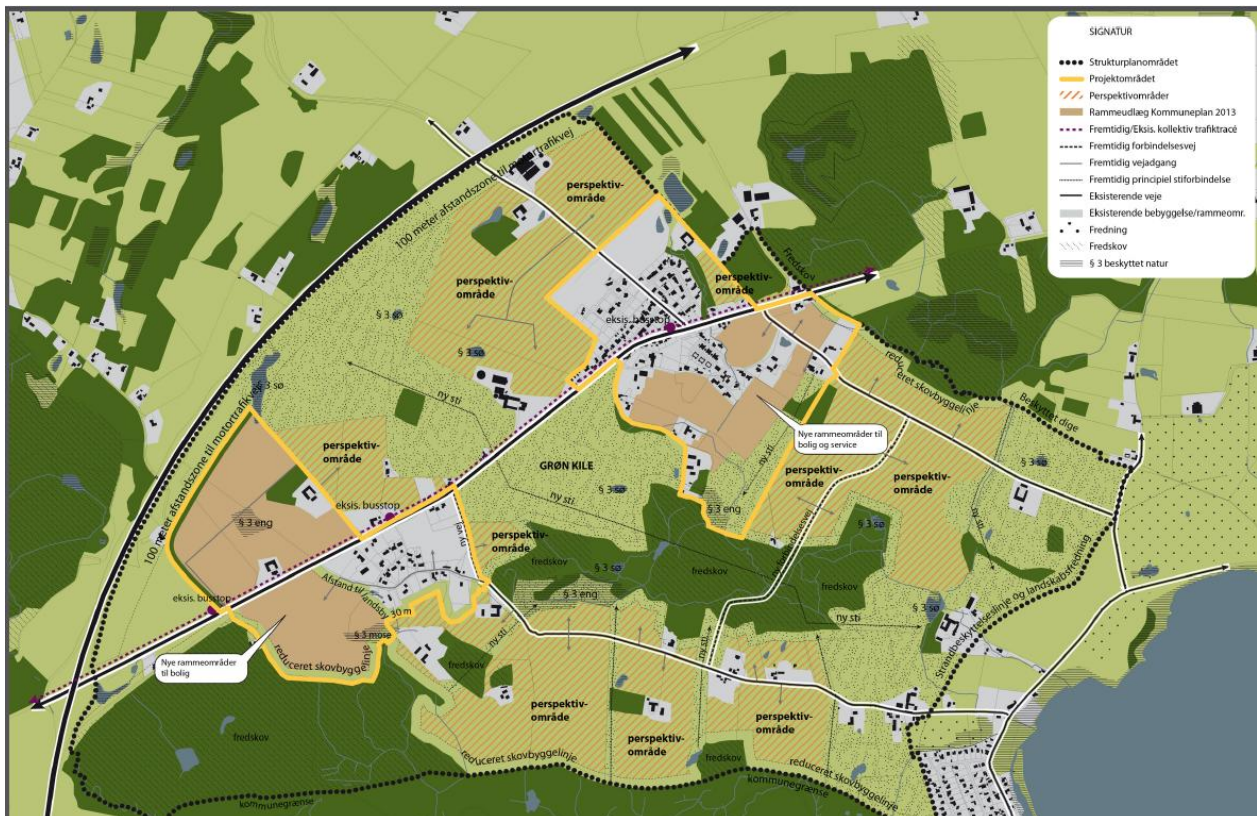
Konkret ny udpegning

I foråret 2013 ansøgte Syddjurs Kommune Naturstyrelsen om tilladelse efter Planlovens § 5 v og i henhold til Bekendtgørelse nr. 936 af 23. august 2011 om ansøgning og tilladelse til planlægning i kystzonen i yderområderne. Naturstyrelsen gav afslag på stort set hele kommunens ansøgte byudviklingsområde, men meddelte den 7/6/2013 tilladelse til planlægning af en lille del af det ansøgte projekt i tilknytning til Rodskov og afslag på planlægning for byudvikling omkring Eskerod. Allerede på tidspunktet for ansøgningen var en lovændring besluttet og trådte i kraft den 11/4/2013, men da kommunens ansøgning var indkommet til Naturstyrelsen inden lovændringen, skulle ansøgningen afgøres efter de hidtil gældende regler, jf. bilag 4.

Nu viser det sig, at Syddjurs Kommune i deres netop offentliggjorte kommuneplan 2013 har ladet indgå præcis den overordnede plan for byudvikling i området, som Naturstyrelsen sagde nej til for under et år siden. Kommuneplanen udpeger således en meget stor del af fredningsområdet til strukturplanområde indeholdende projektområder, perspektivområder og rammeudlæg Kommuneplan 2013.

Af den vedtagne kommuneplan 2013 kan man nu læse følgende:

Med denne kommuneplan indarbejdes byudviklingsprojektet i kommuneplanlægningen. Dette sker med en indarbejdelse af rammeområder til boliger og service i direkte tilknytning til de to bysamfund Rodskov og Eskerod. Der foretages med Kommuneplan 2013 ikke egentlig detailplanlægning af de nye byudviklingsområder. Dette vil ske efterfølgende i form af en helhedsplan for området, der udarbejdes i dialog med områdets borgere, landskabsarkitekter, byplanlæggere, økonomer, sociologer og investorer. Det nye byudviklingsområde udvikles derefter etapevis over de næste mange år og realiseres i konkrete lokalplanforslag. Eskerod forudsættes i denne forbindelse overført til byzone med kommende lokalplanlægning.

Kort over det planlagte strukturplanområde omkring Eskerod og Rodskov fra kommuneplan 2013 for Syddjurs Kommune

Kommunens vision bygger blandt andet på debatoplægget Det blå bånd – Kalø Vig-området, som blev udarbejdet som grundlag for arbejdet vedrørende bosætning i Kommuneplan 2013, og blev præsenteret på debatmøde 12. marts 2013. Uddrag af debatoplægget (side 4-7) findes i bilag 5 til dette fredningsforslag. Af debatoplægget fremgår kommunens vision om at udlægge stort set hele det område der foreslås fredet, som fremtidigt byudviklingsområde.

Lokalplanforhold

Der er ingen lokalplanlagte arealer inden for det område, som foreslås fredet.

Øvrige planforhold

Området var i de skiftende regionplaner for Århus Amt fra midten af 1970'erne til 2006 udlagt til særlig værdifuldt landskab og underlagt en restriktiv forvaltning.

Området lå frem til midten af 1970'erne inden for fredningsplanområdet for Århusegnens nordlige del. Fredningsplanerne blev lavet for at drage omsorg for, at naturen ikke forringedes ved en ødelæggelse af de værdifulde landskaber ved en bebyggelse, som lige så vel ville kunne anbringes i mindre naturskønne omgivelser. Fredningsplanerne var tinglyst på ejendomsniveau men da regionplanerne overtog fredningsplanlægningen i midten af 1970'erne blev tinglysningerne ophævet. Fredningsplanerne førte ind imellem til at der blev rejst fredningssager, men havde også i sig selv en regulerende virkning på bebyggelsen i det åbne land.²

Som det indledningsvist blev nævnt i fredningsforslaget, så var tyngdepunktet i fredningsplanen for Århusegnens nordlige del områderne mellem Århus-Grenå landevej og

² Betænkning om naturfredning I, Afgivet af den af Ministeriet for kulturelle anliggender under 23. november 1961 nedsatte Naturfredningskommission. Betænkning nr. 461, 1967

kysten på strækningen fra Løgten til Ugelbølle, da man her har de store skove, der er åbne for gående færdsel samt de vide udsigter fra landevejen og de veje, som fører mod kysten, henholdsvis til skovene og ud over bugten til Mols. Allerede dengang mente man, at hele dette område i dets nuværende naturtilstand udgør en naturpark af stor rekreative værdi.”

5. Forslag til fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre de store landskabelige kvaliteter i området samt i særdeleshed udsigten fra Landevejen mod Kalø Vig.
- at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levemulighederne for plante- og dyreliv.
- at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter
- at sikre Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således ikke foretages ændringer af eksisterende beplantninger, foretages terrænændringer eller opføres yderligere bebyggelse, medmindre det er påbudt i de følgende bestemmelser eller tilladt i en plejeplan udarbejdet efter § 9.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealerne med landbrugsdrift kan drives som hidtil. Dog må arealerne ikke tilplantes med flerårige udsigtshæmmende afgrøder, herunder juletræer, pyntegrønt, frugttræer, energipil, elefantgræs, vildtremiser og lignende. Arealer med juletræer skal afdrives, når de er hugstmodne og arealerne må ikke genplantes, jf. § 10.

Stk. 2. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Stk. 3. Skovarealer kan drives som hidtil. Det gælder både fredskovsarealer og andre skovarealer. Udvidelse af skovarealet kræver dispensation fra fredningsnævnet.

Stk. 4. § 3-beskyttede arealer, herunder blandt andet søer, enge, strandenge, overdrev og moser må ikke omlægges, jordbehandles, drænes, opdyrkes, tilplantes, gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler.

§ 5 Byggeri, teltslagning, deponering mv.

Der må ikke etableres nye boliger i området, hverken i eksisterende bebyggelse eller som nybyggeri. Udvidelse af eksisterende helårsboliger op til 250 m² reguleres af planloven og kræver ikke fredningsnævnets godkendelse. Udvidelse herudover kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 2. Mindre tilbygninger til anden bebyggelse, herunder spejderhytter, sommerhuse mv., kan ske efter fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 3. Opførelse af byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for en ejendoms drift som landbrugsejendom, reguleres af planloven og kræver ikke fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Der må uanset ovenstående ikke opføres bure og bygninger til pelsdyr-, svine- eller fjerkræsfarme, fasanerier, dambrug, rideskoler, hestepensioner, drivhusgartnerier og lignende, som vil virke dominerende i landskabet.

Stk. 5. Uden for have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Stk. 6. Deponering må ikke finde sted inden for fredningsområdet.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for, at eventuel vandindvinding kan ske som hidtil.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Stk. 2. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Stk. 3. Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgangsmuligheder efter naturbeskyttelsesloven. Hegnene skal holdes i jordfarver.

§ 7 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstofferne må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænreguleringer i private haver.

§ 8 Offentlighedens adgang

Offentligheden har ret til adgang til området efter de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 2. Eksisterende stier og markveje må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og markers nuværende trace kan ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes.

Stk. 3. Plejemyndigheden skal inden for 2 år efter fredningens gennemførelse anlægge nye stier med et forløb omtrentligt som angivet på fredningskortet. Den nøjagtige linjeføring fastlægges af plejemyndigheden i samarbejde med lodsejeren. Stierne skal anlægges som trampespor eller slåede 1 meter brede stier der er egnede til færdsel til fods. Yderligere stier kan etableres efter aftale med lodsejeren.

Stk. 4. På det kommunalt ejede areal, matr.nre. 13 e og 7000d Rodskov By, Hornslet er det offentligheden tilladt at færdes frit (fladefærdsel).

Stk. 5. Fredningen er ikke til hinder for, at der kan opsættes mindre informationstavler, stimarkeringer mv. til formidling af fredningen og til støtte for den rekreative anvendelse.

§ 9 Naturpleje

Plejemyndigheden – for tiden Syddjurs Kommune – gennemfører pleje i henhold til bekendtgørelse nr. 802 af 21/06/2013 eller senere ændringer af denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Plejen består bl.a. af etablering og vedligeholdelse af stier og udsigtskiler, jf. § 8 stk. 3 og § 10 stk. 2.

Stk. 3. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan, der forhandles med og tilsendes lodsejerne og Danmarks Naturfredningsforening indenfor 2 år efter fredningens gennemførelse. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, træffer fredningsnævnet afgørelse i sagen. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Stk. 4. Pleje af privatejede arealer skal uden udgift for den enkelte ejer og med ejerens samtykke eller i mangel heraf med fredningsnævnets godkendelse. Ejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af kommunen fastsat frist. Ved trærydning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt denne fjerner det inden en af kommunen fastsat frist, og ellers tilfalder træet kommunen. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring af, sammenkørsel eller kørsel til fast vej.

§ 10 Særbestemmelser

Nåletræer på matr.nr. 5 d Eskerod By, Hornslet skal afdrives når de er hugstmodne, dog senest 10 år efter fredningens gennemførelse.

Stk. 2. På matr.nr. 18 b Rodskov By, Hornslet syd og øst for Vilhelmshøj skal der senest 2 år efter fredningens gennemførelse etableres to mindre udsigtskiler efter nærmere aftale med lodsejeren. Der kan, ligeledes efter nærmere aftale med lodsejeren, opsættes en bænk på højen.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

